

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 137

van **PHILIPPE MUYTERS**

datum: 23 januari 2020

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Buitenlandse investeringen in Vlaanderen - Stand van zaken naar aanleiding van het World Economic Forum in Davos

In 2019 investeerden buitenlandse bedrijven voor een recordbedrag van 5,2 miljard in hun Vlaamse vestigingen. Volgens cijfers van Flanders Investment & Trade (FIT) gaat het om 258 projecten, goed voor 5384 jobs. Dat is maar liefst 22.64 procent meer dan het jaar daarvoor. Het grootste aandeel situeert zich in de chemiesector waar onder meer bedrijven als BASF en Ineos grote investeringen doen in de haven van Antwerpen. Vooral Europese investeerders vonden hun weg naar Vlaanderen en opvallend is de stijging van het aantal Britse investeerders.

Volgens de minister-president tonen de cijfers dat 'het buiten kijf staat dat internationalisering vitaal is voor Vlaanderen en een krachtige motor van groei en welvaart in onze regio'. De gedelegeerd bestuurder van FIT sluit zich daarbij aan en stelt dat "deze cijfers bewijzen dat Vlaanderen, ondanks de wereldwijde vertraging van de economische groei en de toenemende handelsspanningen, een aantrekkelijke en trefzekere bestemming blijft voor buitenlandse investeerders."

De cijfers werden bekend gemaakt door FIT in de marge van het World Economic Forum in Davos waar Vlaanderen ook dit jaar aanwezig is en talrijke contacten heeft met o.m. buitenlandse ondernemers, bedrijfsleiders en politici.

1. Kan de minister toelichting geven bij de cijfers op vlak van investeringen? Zijn er eenmalige uitschieters, welke evoluties ziet hij?
2. In welke mate heeft FIT daar een actieve rol in gespeeld?
3. Kan de minister de impact van de brexit verduidelijken? Op welke manier wil hij die investeringen uit het Verenigd Koninkrijk verder aanmoedigen en aantrekken?
4. Zijn er bepaalde cijfers die de minister of de Vlaamse Regering ertoe kunnen brengen om het economisch beleid, het investeringsbeleid bij te sturen? Kunnen we uit dat succesverhaal misschien nog bijkomende elementen halen om die investeringen ook in de toekomst verder te doen groeien?
5. In welke mate spelen de subsidies voor bedrijven een rol? Hoe evalueert de minister dat?
6. Wellicht hebben we ook nog investeringen gemist.

Is er een constante te vinden waarom we bepaalde investeringen niet hebben gehaald?
Wat zijn deze en wat is de mogelijke verklaring?

7. Ook opvallend is dat er een groot aantal investeringen is aangetrokken door onderzoek.

Kan de minister daar toelichting bij geven?

8. Hoe evalueert de minister de Vlaamse aanwezigheid op het World Economic Forum in Davos? Hoe ervaart hij het algemeen klimaat inzake economie bij de deelnemers en zijn er duidelijke trends die hij zag of aanvoelde?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 137 van 23 januari 2020

van **PHILIPPE MUYTERS**

1. In 2019 werden 258 nieuwe investeringsprojecten gedetecteerd in Vlaanderen voor een investeringsbedrag van 5,20 miljard euro en een tewerkstelling van 5 384 jobs.

- 2019 kende wat betreft het aantal investeringsprojecten daardoor een stijging van 10,26% in vergelijking met het aantal projecten in 2018. Dit is een gelijkaardige stijging als het jaar voordien, maar bovenal wordt het historisch record voor wat betreft het aantal Directe Buitenlandse Investeringsprojecten (DBI) voor de derde keer in vijf jaar tijd verbroken.
- Ook de tewerkstelling uit DBI consolideert zich voor het derde jaar op rij met 5 384 jobs op zijn hoogste niveau. Dit is een stijging van 0,84% in vergelijking met het aantal jobs in 2018, een nieuw historisch record. Vergeleken met het aantal nieuwe investeringsprojecten, komt dit overeen met een gemiddelde van 21 jobs per project.
- Wat betreft het bedrag dat gepaard gaat met diezelfde DBI, namelijk 5,20 miljard euro (een stijging van 22,64% in vergelijking met het bedrag uit 2018), komen we eveneens uit op een nooit eerder gezien recordbedrag dat vanuit het buitenland in de Vlaamse economie wordt geïnjecteerd. Net als vorig jaar is dit voornamelijk het gevolg van een aantal grote tot uitzonderlijk grote investeringen in de chemische sector, wat nog maar eens het belang onderstreept van deze sector voor de Vlaamse economie.
- Met een aandeel van 22,48% handhaaft de activiteit 'onderzoek en ontwikkeling' (O&O) zich voor het tweede opeenvolgende jaar als tweede belangrijkste economische activiteit waarin buitenlandse bedrijven investeren. Het gaat om 58 projecten, een stijging van 5,45% in vergelijking met het aantal projecten in 2018.
- Wat de oorsprong van de buitenlandse investeringen betreft, zien we dat het aandeel Europese investeerders op het vlak van het aantal gelande DBI projecten het historisch hoge peil van 2016 (60,61%) verpulvert: 67,05% van de DBI projecten zijn van Europese origine (173 projecten, een stijging van 26,28% ten opzichte van het aantal projecten in 2018). Binnen deze groep van Europese investeerders zien we een duidelijke stijging van de Britse investeringen, voornamelijk ingegeven door de Brexit.
- Het aandeel Aziatische investeringen daarentegen is vrij fors gedaald tot een aandeel van slechts 12,79%, daar waar het aandeel traditioneel steeds rond de 20% schommelde (33 projecten, een daling van 34% in vergelijking met het aantal projecten in 2018). Het aandeel Amerikaanse investeringen houdt stand op 20,16% (52 projecten, een stijging van 10,64% ten opzichte van het aantal projecten in 2018).

2. Binnen de Kritische Performantie Indicatoren (KPI) zoals opgenomen in het ondernemingsplan van FIT werd gestipuleerd dat FIT een actieve rol dient te spelen in

40% van de greenfield investeringen en 20% van de uitbreidingsinvesteringen. Voor 2019 werden die cijfers ruimschoots gehaald, met respectievelijk 43,06% voor de greenfields en 31,43% voor de uitbreidingen.

3. Tot op heden hebben wij volgende zaken kunnen vaststellen:

- Voor Vlaanderen resulteert de impact van de Brexit momenteel in 47 nieuwe investeringen via een eigen opgezette structuur. Naargelang de investering is de Brexit een factor die in mindere of meerdere mate een bepalende rol heeft gespeeld in deze dossiers.
- Naast de nieuwe investeringen werden er in totaal tot op heden ook 150 *leads* met concrete investeringspistes gedetecteerd die actief gelinkt zijn aan het Brexit-gebeuren. Een kleine 60% hiervan zijn Britse bedrijven. De overige 40% is verdeeld over meerdere nationaliteiten, waaronder de belangrijkste de VSA, India, Canada en Japan zijn.

Onze troeven worden uitgespeeld in functie van het soort investeringsproject. Wat investeringsactiviteit betreft, wordt er vooral ingegaan op respectievelijk distributie en logistiek, verkoop- en marketingkantoren en O&O. Wat doelsectoren betreft, wordt er vooral ingewerkt op die sectoren waar er belangrijke aanknopingspunten zijn met Vlaanderen, zoals farma, chemie, de automobiel sector, voeding, textiel en technologieclusters.

De afgelopen weken en maanden noteerden we opnieuw een duidelijke versnelling waarmee bedrijven beslissingen nemen met betrekking tot de Brexit. Hoewel er nog veel onduidelijkheid bestaat over het finale Brexit scenario, is er sinds de aantreding van Boris Johnson een aanzet gegeven tot actie. De afwachtende houding, die lange tijd overheerste, lijkt nu plaats te maken voor effectieve oprichting van nieuwe structuren. In de meeste gevallen gaat het niet om een volledige verhuis van alle activiteiten vanuit het Verenigd Koninkrijk naar Vlaanderen. Veelal gaat het om een afsplitsing of optimalisatie van bepaalde activiteiten of het opstarten of versterken van hun aanwezigheid op het continent. Op basis van de opgebouwde contacten en projecten in de pijplijn kan gesteld worden dat deze tendens in de nabije toekomst nog aan impact zal winnen.

4. Bij het aantrekken van buitenlandse investeerders is er een steeds grotere vraag naar maatwerk en specialisatie. Investeringsdossiers worden complexer. Dit vraagt een sterkere specialisatie van FIT in het binnenland, maar ook van het buitenlands netwerk van Vlaamse Economische Vertegenwoordigers en Technologieattachés, alsook meer samenwerking met partners. Zowel in de strategie voor export als in de strategie voor het aantrekken van buitenlandse investeringen speelt het landschap van clusters en van *start-ups* en *scale-ups*, incubatoren en acceleratoren een grote rol.

De Vlaamse clusters zijn bovendien een belangrijk element in de branding van Vlaanderen als investeringslocatie, net zoals buitenlandse bedrijven cruciaal zijn om Vlaamse clusters te versterken en te laten groeien.

Kennisinstellingen en Strategische Onderzoekscentra zijn zowel de motor van innovatie die internationaal vermarkt kan worden, als op zich aantrekkingspolen voor buitenlandse investeerders.

Buitenlandse *scale-ups* zijn dan weer potentieel interessante investeerders. Hoewel deze O&O intensieve bedrijven eerder klein zijn, hebben ze niettemin enorm groeipotentieel in Vlaanderen en herlokaliseren ze vervolgens minder snel.

Om meer op maat te kunnen werken voor nieuwe types bedrijven en innovatie-actoren, om méér investeerders te kunnen aantrekken, technologische samenwerking te faciliteren, en om innovatief Vlaanderen nog sterker op de kaart te zetten, is er

bijgevolg nood aan meer specialisatie binnen het FIT netwerk. Flanders Investment & Trade kreeg extra middelen om Vlaamse *Science & Technology Offices* uit te bouwen met meer Technologieattachés en gespecialiseerde medewerkers, en om zijn werking in functie daarvan te versterken.

Voor een kennis- en innovatie gedreven economie zoals Vlaanderen, zit er in het aantrekken en verankeren van kwaliteitsvolle, ambitieuze, innovatie-gedreven buitenlandse *start-ups* die de uitbouw van onze Vlaamse kenniseconomie kunnen versterken en versnellen, heel veel potentieel.

Het is zinvol om een strategie uit te werken voor een actief acquisitiebeleid gericht op deze specifieke doelgroep van buitenlandse *start-ups*.

5. Buitenlandse bedrijven verwachten vaak een speciale tegemoetkoming van de overheid voor hun investering.

Vlaanderen geeft dit in de eerste plaats vorm door een goede persoonlijke begeleiding. Deze persoonlijke begeleiding brengt alle mogelijke incentives in kaart gerelateerd aan de specificiteit van de potentiële investering.

Ook initiatieven zoals *Welcome Teams* (op maat van de investering samengestelde werkgroepen ivm een investering) versterken het begeleidingstraject, ook voor wat mogelijke financiering en subsidiëring betreft.

Daarnaast blijken voor bepaalde types van investering subsidies en/of financiering een niet onbelangrijke factor.

Op het vlak van O&O scoren we met Vlaanderen sterk in deze mogelijkheden van ondersteuning.

Voor de meeste investeringen zijn het echter een veelheid aan elementen die bedrijven ertoe aanzetten om te investeren in Vlaanderen, zoals:

- onze strategische ligging gekoppeld aan een Europese hub functie
- internationale draaischijf: exportkampioen
- uitstekende haveninfrastructuur met hoge logistieke efficiëntie
- nabijheid van het beslissingscenter van Europa in Brussel
- kenniscentra en R&D van wereldformaat
- hoog opgeleide, uiterst productieve arbeidskrachten met goede talenkennis
- hoge levenskwaliteit
- aanwezigheid van belangrijke clusters en expertisedomeinen zoals de chemie, farma & biotechnologie

6. De elementen die er toe leiden dat investeringen niet naar Vlaanderen komen zijn traditioneel de hogere loonkost (ondanks de belangrijke en gewaardeerde inspanningen op dit vlak), de administratieve complexiteit, de energiekost en -een toch wel relatief nieuw element- het tekort aan bepaalde profielen op de arbeidsmarkt.

Deze elementen zijn ook voor Vlaamse bedrijven vaak knelpunten. Alle inspanningen om het investeringsklimaat in Vlaanderen te verbeteren (zowel vanuit deelstaat- als federaal niveau) zijn zowel voor Vlaamse als buitenlandse investeerders een stap in de goede richting.

7. We zien inderdaad het aantal investeringen gelinkt aan O&O gestaag toenemen: van 43 in 2017 naar 55 in 2018 en 58 in 2019.

Dit heeft ongetwijfeld te maken met de sterke focus van Vlaanderen op deze activiteiten. De combinatie van een sterk ecosysteem, talentvolle onderzoekers en een veelomvattend ondersteuningspakket werpt haar vruchten af.

Internationaal wordt sterk ingezet op het uitbouwen van internationale netwerken voor O&O en innovatie die bedrijven, onderzoekscentra, clusterorganisaties, durfkapitalisten enz. ... verenigen.

Een voorbeeld hiervan is de organisatie in 2019 van de TCI Network Global Conference, 's werelds belangrijkste evenement voor clusterontwikkeling en open innovatie. Honderden experts en professionals uit alle hoeken van de wereld kwamen bijeen in Antwerpen en Vlaanderen om inspiratie op te doen, inzichten te delen en kennis uit te wisselen over hoe de internationalisering van innovatie naar een hoger niveau kan worden gebracht.

8. Ik denk dat we de juiste aanpak gevonden om de Vlaamse aanwezigheid in Davos optimaal te benutten. De combinatie van zoveel bilaterale bedrijfscontacten enerzijds en enkele netwerkevenementen anderzijds op dergelijke korte tijdsperiode is uitzonderlijk en nergens anders realiseerbaar dan in Davos tijdens het Wereld Economisch Forum.

Bij de gesprekken werd de nadruk gelegd op de initiatieven die werden genomen ter verbetering van het ondernemersklimaat, de mooie investeringscijfers en de sterktes van Vlaanderen voor innovatie en O&O.

De meeste bedrijven gaven aan zeer tevreden te zijn met hun activiteiten in Vlaanderen. Er is veel aandacht voor innovatie. Ze zijn ook tevreden dat industrie in Vlaanderen ernstig wordt genomen en dat hier verder in geïnvesteerd wordt.

De meest geciteerde factoren van onzekerheid en ongerustheid zijn de onder punt 6 aangehaalde elementen.